

POSTANOWIENIE

Dnia 8 czerwca 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka

po rozpoznaniu w dniu 8 czerwca 2026 r. na posiedzeniu bez udziału stron
w sprawie G.G. wniosku SSN E.W. o wyłączenie od udziału w rozpoznaniu sprawy
II KO 146/24 sędziego Sądu Najwyższego M.B.,
na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k.,

p o s t a n o w i ł

**wyłączyć sędziego Sądu Najwyższego M.B. od rozpoznania
sygnalizacji w przedmiocie wznowienia z urzędu postępowania
kasacyjnego w sprawie o sygnaturze akt II KO 146/24.**

UZASADNIENIE

W dniu 16 października 2024 r. do Sądu Najwyższego wpłynęła sygnalizacja obrońcy skazanego dotycząca wznowienia z urzędu postępowania kasacyjnego w sprawie II KK 5/21 zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2021 r., z uwagi na uchybienie z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Do rozpoznania tej sprawy został wyznaczony sędzia Sądu Najwyższego E.W.

Zarządzeniem z dnia 4 grudnia 2024 r. Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby Karnej wyznaczył trzyosobowy skład do rozpoznania tej sprawy w osobach: SSN E.W. (przewodniczący i sprawozdawca), SSN R.W. oraz SSN W.W. Postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 2026 r. SSN R.W. został wyłączony od udziału w sprawie na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k.

Zarządzeniem z dnia 12 marca 2026 r. Prezes Sądu Najwyższego do rozpoznania sprawy wyznaczył następujący skład Sądu: SSN D.K. (przewodniczący), SSN E.W. (sprawozdawca), SSN M.B. W dniu 13 maja 2026 r. SSN E.W. złożył wniosek o wyłączenie SSN M.B. od rozpoznania niniejszej sprawy. Stwierdził, że istnieją okoliczności uzasadniające wyłączenie Pani sędzi na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Wniosek zasługiwał na uwzględnienie. Zgodnie z art. 41 § 1 k.p.k. sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. Jak wielokrotnie podkreślał Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie, oceniając zasadność wątpliwości co do bezstronności sędziego należy wziąć pod uwagę wszelkie okoliczności, które mogą mieć wpływ na jego zachowanie. Przy dokonywaniu tej oceny nie bez znaczenia jest stosunek sędziego do wprowadzanych zmian w sądownictwie, publicznie wyrażany zarówno w procedurze konkursowej na stanowisko sędziego, jak i później, zwłaszcza w zakresie akceptacji niekonstytucyjnych działań organów władzy wykonawczej wobec sądów czy akceptacji utraty przez Krajową Radę Sądownictwa przymiotu niezależności (*por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2021 r., II KK 426/21, OSNK 2022, z. 2, poz. 6; postanowienie Sądu Najwyższego: z dnia 31 lipca 2023 r., II KK 82/23, LEX nr 3589744*).

Wyznaczona do rozpoznania przedmiotowej sprawy Sędzia M.B. powołana została na urząd sędziego Sądu Najwyższego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym na podstawie przepisów ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Należy podkreślić, że już sam udział w procedurze powołania na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami w/w ustawy prowadzi do nienależytej obsady sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., z uwagi na sprzeczną z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej zależność tego organu od władzy wykonawczej i brak reprezentacji środowiska sędziowskiego (*por. uchwała trzech połączonych Izb*

Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20, OSNKW 2020, z. 2, poz. 7; uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, OSNK 2022, z. 6, poz. 22). Argumenty te odnoszą się także do sędziów byłej Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, w której orzekała do momentu likwidacji tej Izby w lipcu 2022 r. sędzia M.B. Zależność od władzy politycznej tego organu budziła zastrzeżenia Trybunału, toteż uznał on, że Izba Dyscyplinarna nie jest sądem w rozumieniu prawa europejskiego (*por. wyrok TSUE z dnia 15 lipca 2021 r., C-791/19, przeciwko Polsce*). W swoim orzecznictwie Sąd Najwyższy wskazywał na nieprawidłowości przeniesienia sędziów orzekających uprzednio w Izbie Dyscyplinarnej do Izby Karnej Sądu Najwyższego, co nastąpiło z mocy decyzji Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego. W związku z tą procedurą wskazuje się, że Konstytucja RP nie przewiduje możliwości powołania na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, czy też z mocy samej ustawy, zaś akt nominacji Prezydenta RP na stanowisko sędziego dokonywany jest w ramach określonego konkursu dotyczącego konkretnego rodzaju sądu. Osoba, która ubiegała się o stanowisko sędziego w danym sądzie nie jest więc uprawniona do orzekania w sądzie innego rodzaju (*por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 18 maja 2023 r., III KK 186/23, OSNK 2023, z. 5-6, poz. 30; z dnia 18 lipca 2023 r., I KK 85/23, LEX nr 3585466; z dnia 5 stycznia 2023 r., II KK 531/22, LEX nr 3477238*).

Wykładni art. 41 § 1 k.p.k. należy dokonywać w taki sposób, aby zapewnić skuteczną ochronę prawa strony do rozpoznania konkretnej sprawy przez niezależny i bezstronny sąd. Oznacza to, że wykładnia ta powinna umożliwiać także kontrolę tego, czy w konkretnej sprawie nie dochodzi do naruszenia standardu niezależności i bezstronności gwarantowanego przez art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 EKPC. Zgodnie z wyrokiem ETPC z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie Reczkowicz przeciwko Polsce (skarga nr 43447/19), interpretującym standard „niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą” w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC, udział w procesie powoływania w Polsce sędziów takiego organu, jakim jest Krajowa Rada Sądownictwa, w składzie ukształtowanym nowelą z 2017 r. (w efekcie czego organ ten nie jest niezależny od

władzy wykonawczej i ustawodawczej) powoduje, że skład orzekający, w który wchodzi osoba tak powołana na urząd sędziego, nie stanowi w konkretnej sprawie niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC (*por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia: 16 września 2021 r., I KZ 29/21, OSNK 2021, z. 10, poz. 41; 13 października 2021 r., II KO 30/21, LEX nr 3520480*).

Sąd Najwyższy badając w trybie art. 41 § 1 k.p.k. wniosek o wyłączenie sędziego winien więc mieć na względzie także stanowisko Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i uwzględniać fakt, że orzeczenie wydane przez skład sądu z udziałem osób powołanych na stanowisko sędziego w procedurze nominacyjnej prowadzonej przed Krajową Radą Sądownictwa wadliwie ukształtowanej na podstawie w/w ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r., będzie obciążone wadą traktowaną przez ETPCz jako naruszenie art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, a na gruncie prawa polskiego, jako bezwzględna przyczyna odwoławcza w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Z tych przyczyn orzeczono jak w sentencji postanowienia.

[WB]

[a.ł]